

prima instanță: I.Chiroșca
instanța de apel: N.Vascan, E.Fistican, V.Negru

dosarul nr. 2rac-162/17

DECIZIE

31 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecător
judecători

Valentina Clevadî
Iuliana Oprea, Iurie Bejenaru,
Dumitru Mardari, Ion Druță

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Imexagro”,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată „Imexagro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată
„Caravita Co” cu privire la încasarea sumei cu titlu de diferență de curs și
compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2016, prin care s-a
admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Caravita Co”, s-a casat
hotărârea Judecătorei Strășeni din 07 aprilie 2016 și s-a emis o nouă hotărâre de
respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 16 decembrie 2015, SRL „Imexagro” s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată împotriva SRL „Caravita Co” privind încasarea sumei cu titlu de diferență
de curs și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii SRL „Imexagro” a indicat că, la 08 aprilie 2014, a fost
încheiat cu SRL „Caravita Co”, contractul de vânzare-cumpărare nr. 58 imex/14.

Potrivit contractului, SRL „Imexagro” a livrat SRL „Caravita Co” marfă în
valoare de 6 060 573,16 lei, fapt confirmat și prin facturile fiscale seria DV
nr.0553686 din 08 aprilie 2014, seria DV nr.4274201 din 14 aprilie 2014,
seria DV nr.4274280 din 22 aprilie 2014, seria DV nr.4274331 din 23 aprilie 2014,
seria DV nr.4274564 din 06 mai 2014, seria DV nr.4274631 din 08 mai 2014, seria

DV nr.4274724 din 14 mai 2014, seria DV nr.4274737 din 16 mai 2014, seria DV nr.4274914 din 27 mai 2014, seria DV nr.4274977 din 30 mai 2014, seria DV nr.4275023 din 03 iunie 2014, seria DV nr.4275024 din 03 iunie 2014, seria DV nr.4275087 din 09 iunie 2014, seria DV nr.4275252 din 23 iunie 2014, seria DV nr. 4275356 din 25 iulie 2014, seria DV nr.4275544 din 04 septembrie 2014, seria DV nr. 4275598 din 15 septembrie 2014, seria DV nr.6560433 din 05 decembrie 2014, pe care ultimul s-a obligat să o achite în modul următor: 25% din prețul mărfii cumpărate în termen de până la data de 15 august 2014, 25% din preț în termen de până la data de 15 octombrie 2014 și 50% din prețul mărfii cumpărate în termen de până la 15 noiembrie 2014.

Conform pct. 2.2. al contractului, achitarea prețului mărfii expus în contract (price-list) în valută străină (valuta de cont) se efectuează în lei MDL (valuta de plată), conform cursului oficial, stabilit de BNM la momentul achitării mărfii, conform clauzelor prezentului contract. În cazul existenței diferenței de curs între valuta de plată și valuta de cont, la momentul achitării și la momentul predării - primirii mărfii, Cumpărătorul se obligă să semneze factura fiscală pe suma creată ca rezultat al diferenței de curs.

Așadar, în temeiul raporturilor juridice și a operațiunilor contabile, s-a constatat că diferența de curs între valuta de plată și valuta de cont, calculată la 16 decembrie 2015, care de facto constituie pierderea directă a reclamantului SRL „Imexagro”, deoarece acesta achiziționează marfa de la partenerii străini, în valută străină (euro și USD), constituie suma de 1 885 839,73 lei.

Ca urmare, SRL „Imexagro” solicită încasarea de la SRL „Caravita Co” a sumei de 1 885 839,73 lei cu titlu de diferență de curs și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 50 000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Strășeni din 07 aprilie 2016 s-a încasat de la SRL „Caravita Co” în beneficiul SRL „Imexagro” datoria ce constituie diferența de curs în sumă de 1 885 839.73 lei, precum și cheltuielile de judecată, sub formă de taxă de stat în sumă de 50 000 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, SRL „Caravita Co” a contestat-o cu apel.

Judecând pricina, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 23 noiembrie 2016 a admis apelul declarat de SRL „Caravita Co”, a casat hotărârea Judecătorei Strășeni din 07 aprilie 2016 și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea înaintată de SRL „Imexagro” împotriva SRL „Caravita Co” cu privire la încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 20 februarie 2017, SRL „Imexagro” a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, pe care o consideră întemeiată și legală, fiind emisă în rezultatul aprecierii corecte a

tuturor probelor administrate în pricină, în raport cu prevederile legii ce guvernează raportul juridic litigios.

Pledând pentru admiterea recursului în sensul declarat, recurentul a reiterat argumentele din cererea de chemare în judecată și referința prezentată la judecarea pricinii în ordine de apel, indicând că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, interpretând eronat legea, iar prin urmare aplicând o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Suplimentar recurentul a indicat că, societatea a avut două temeuri incontestabile să solicite diferența de curs, și anume, semnarea contractului de vânzare-cumpărare, prin care intimatul și-a asumat obligația de a achita diferența de curs, cât și prevederile art. 584 Cod civil, care expres permite încasarea diferenței de curs.

Astfel, concluzia instanței de apel cu referire la faptul că, recurenta urma să înainteze careva pretenții privind încasarea diferenței de curs, nu este întemeiată, deoarece în pct. 2.2 al contractului este indicat momentul scadenței obligației de achitare a diferenței de curs, momentul achitării și momentul predării – primirii mărfii, iar potrivit art. 617 alin. (2) lit. b) Cod civil, somația nu este necesară. Mai mult ca atât, instanța de apel nu a ținut cont că, la materialele cauzei a fost anexată reclamația prin care a solicitat încasarea sumei de 1 904 646.37 lei cu titlu de diferență de curs, recepționată de intimat la 24 noiembrie 2015.

Menționează recurentul că, factura fiscală seria JV nr. 2678253 eliberată SRL „Caravita Co” pentru diferența de curs a fost anexată la materialele dosarului și a fost prezentată în prima instanță în original, iar după ce ultimul a refuzat să o semneze, aceasta a fost anulată, deoarece nu putea fi pusă la evidența contabilă pentru reflectarea calculelor contabile.

Ca urmare, argumentarea instanței de apel cu privire la faptul că, SRL „Imexagro” nu a acționat cu diligența necesară atunci când nu a expediat factura fiscală prin intermediul oficiului poștal sau prin executor judecătoresc, făcând referire la art. 513 Cod civil, nu poate fi reținută, deoarece instanța nu a motivat prin ce s-a constatat comportamentul de rea-credință al creditorului sau care este clauza din contract care se derogă de la prevederile articolului menționat.

De asemenea, societatea a menționat că, instanța de apel a conchis că, nici un act de verificare între societățile ce se află în litigiu nu reflectă diferența sumară sau să fie anexată factura fiscală în temeiul căreia s-a efectuat calculul privind diferența sumară solicitată, or, la materialele cauzei s-au anexat acte de verificare, precum și unul detaliat.

Prin referința din 06 aprilie 2017, SRL „Caravita Co”, a solicitat respingerea recursului declarat de SRL „Imexagro”, deoarece pretențiile pecuniare înaintate de recurent-reclamant nu sunt justificate și probate prin probe concludente.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa participanților la proces la 12 decembrie 2016 (f.d. 132), însă, având în vedere că la materialele dosarului nu este anexată dovada recepționării acesteia de către recurentul SRL „Imexagro”, recursul declarat la 20 februarie 2017, se consideră depus în termen.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea deciziei atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina pentru rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele pricinii rezultă că, SRL „Imexagro”, înaintând acțiunea în judecată împotriva SRL „Caravita Co”, a solicitat încasarea de la SRL „Caravita Co” a sumei de 1 885 839,73 lei cu titlu de diferență de curs și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 50 000 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia, cu încasarea de la SRL „Caravita Co” în beneficiul SRL „Imexagro” a datoriei ce constituie diferența de curs în sumă de 1 885 839.73 lei, precum și cheltuielile de judecată, sub formă de taxă de stat în sumă de 50 000 lei.

În susținerea soluției date prima instanță, făcând referire la prevederile art. 584 alin. (1) Cod civil, a reținut că, în temeiul pct.2.2 al contractului de vânzare-cumpărare nr. 48 imex/14 din 08 aprilie 2014, SRL „Caravita Co” s-a obligat să achite prețul mărfii expuse în contract (price-list) în valută străină, în lei MD (valută de plată) conform cursului oficial, stabilit de BNM la momentul achitării mărfii, conform clauzelor prezentului contract, iar în cazul diferenței de curs între valuta de plată și valuta de cont, la momentul achitării și la momentul predării-primirii mărfii, cumpărătorul, SRL „Caravita Co” s-a obligat să semneze factura fiscală pe suma creată ca rezultat al diferenței de curs.

Totodată a fost precizat faptul că, SRL „Caravita Co” nu și-a onorat obligațiile contractuale, în vederea semnării facturii fiscale și achitării diferenței de curs în sumă de 1 885 839.73 lei.

Astfel, prima instanță a menționat că dat fiind faptul că, părțile contractului menționat, au convenit în urma negocierilor să fixeze clauza de la pct. 2.2, iar SRL

„Caravita Co” a conștientizat faptul că ratele de schimb valutar sunt publice și că la preluarea mărfii va exista o diferență de curs, ultimul s-a obligat să o achite și să semneze factura fiscală pentru sumele respective, ceea ce la caz nu s-a respectat.

Judecând apelul declarat de SRL „Caravita Co”, instanța de apel a ajuns la concluzia admiterii acestuia, casării hotărârii primei instanțe și emiterii unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, considerând că prima instanță a dat o apreciere incorectă situațiilor de fapt și de drept ale cauzei, făcând referire de asemenea la prevederile art. 584 alin. (2) Cod civil, precum și la art. 732 alin. (2) Cod civil.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, din materialele cauzei se atestă că nici într-un act de verificare între societățile aflate în litigiu, nu este reflectată diferența sumară sau să fie anexată factura fiscală în temeiul căreia s-a efectuat calculul privind diferența sumară solicitată de SRL „Imexagro”.

Mai mult ca atât, instanța de apel a remarcat în susținerea soluției date, că în rezultatul negocierilor dintre administrația societăților s-a decis substituirea formei de plată prin plata în natură, fiind convenită suma debitorială, iar prin facturile fiscale anexate la dosar a fost stinsă datoria totalmente a SRL „Caravita Co” față de SRL „Imexagro”, or datoria debitorială rezultată din diferența de curs nu a fost înaintată de către SRL „Imexagro” în cadrul negocierilor, nici nu este reflectată în datele contabile drept datorie.

Instanța de recurs constată însă că, interpretarea dată de instanța de apel este una pripită.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege și nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Art. 240 alin. (1) CPC prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază concluziile instanței de apel ca fiind rezultate din neexaminarea multiaspectuală a cauzei, și în consecință, aplicarea eronată a legii.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (4) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiunea de bază, era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate, precum și a solicita la necesitate/eventual, probe suplimentare.

Reține Colegiul că, instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei nu au ținut cont de prevederile art. 118 alin. (3) CPC, care indică expres că, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În acest context, relevă Colegiul că, contrar normei sus-citate, instanța de apel, judecând apelul, nu a dat apreciere actului de verificare din 31 decembrie 2014 prezentat de SRL „Caravita Co” (f.d. 70) în raport cu actului de verificare din 31 decembrie 2014 prezentat de SRL „Imexagro” (f.d. 27), deoarece acestea nu coincid, și anume, în care este evident că la compartimentul „Dt” a SRL „Imexagro” n/o 19 din 19 august 2014 „operațiunea nr. 21 (Contr cesiune Caravita Co – KWB Grup) s-a indicat suma 3 691 364.40 lei, pe când în actul de verificare a SRL „Caravita Co” nu s-a indicat această sumă, cu toate că în vederea elucidării sub toate aspectele a materialelor cauzei, instanța de apel urma să verifice probele din dosar și cele

invocate de participanții la proces, motiv din care instanța de recurs este în imposibilitate de a verifica legalitatea deciziei supuse recursului.

La acest segment, evidențiază Colegiul că, instanța de apel în mod superficial a trecut cu vederea și actul de verificare al decontărilor reciproce din 01 martie 2016 prezentat de SRL „Caravita Co” în ședința instanței de fond, precum și anexat la cererea de recurs, care cu certitudine indică că, la data de 01 martie 2016, SRL „Caravita Co” dispune de datorii față de SRL „Imexagro”, și anume că, la compartimentul „Debit” inițial din 01 ianuarie 2015 s-a indicat că a efectuat plăți în sumă de 0,00 lei, la compartimentul „Credit” a indicat suma de 4 842 985.16 lei cu soldul inițial la 01 ianuarie 2015, iar rulajul pe perioada indicată având la „Debit” suma de 6 516 705,18 lei și la „Credit” – 1 654 736,50, indicându-se soldul final în sumă de 18 983,52 lei, ceea ce constituie datorii a SRL „Caravita Co” (f.d. 64).

La fel, Colegiul consideră că, nu s-a demonstrat în prezenta speță, în baza căror acte contabile și la care curs valutar a fost efectuată diferența de preț a mărfii livrate, or, la materialele cauzei nu se regăsesc acte contabile și/sau bancare (ordine de plată, dispoziții de plată, etc.) pentru fiecare factură fiscală eliberată, care ar demonstra cu certitudine în ce valută a fost efectuată plata pentru marfa livrată (dolari SUA și euro), convertită în valuta de plată (lei MD), în vederea stabilirii corecte, în cazul existenței diferenței de curs, între valuta de plată și valuta de cont, la momentul achitării și la momentul predării-primirii mărfii, clauză expres prevăzută în pct. 2.2. din contractul nr. 58 imex/14 din 08 aprilie 2014 (f.d. 4).

Mai mult, deși la materialele cauzei, în actul de verificare în valută între SRL „Imexagro” și SRL „Caravita Co” pentru anul 2014 (aferent preparatelor livrate fără c. cesiune), s-a indicat factura fiscală, data, denumirea preparatului, cantitatea, valuta, cursul la data livrării, suma livrărilor (Dt) în Lei MD, dolari SUA și Euro, achitări (Ct) în Lei MD, dolari SUA și Euro, nu se deduce cursul oficial, stabilit de BNM la momentul achitării mărfii respective și momentul predării-primirii mărfii (f.d. 29-30).

De asemenea, relevă Colegiul că, simpla constatare a instanței de apel precum că, la materialele cauzei lipsește factura fiscală în temeiul căreia s-a efectuat calculul privind diferența sumară solicitată de SRL „Imexagro”, ar putea fi insuficientă pentru a considera că aceasta nu a fost eliberată, or, potrivit procesului-verbal al instanței de fond, SRL „Caravita Co” nu a negat că, SRL „Imexagro” a prezentat factura fiscală pentru semnare (f.d. 75-76), fapt reiterat și în referința prezentată instanței de recurs (f.d. 147).

În acest sens, Colegiul observă că, la referința prezentată de SRL „Caravita Co” a fost anexată factura fiscală seria JV nr. 5678253 din 25 martie 2016, eliberată de SRL „Imexagro” în sumă de 1 885 839.73 lei, cu titlu de diferență de curs pentru anul

2014 (f.d. 151), fapt ce denotă că, SRL „Imexagro” într-adevăr a eliberat factura fiscală menționată, însă nefiind semnată, aceasta a fost anulată, în temeiul ordinului nr. 115 al Serviciului Fiscal de Stat.

Distinct de cele relatate, reiese că, la materialele cauzei nu au fost anexate suficiente probe pentru a admite sau a respinge argumentele expuse în cererea de apel și cererea de chemare în judecată, referitor la plățile efectuate conform contractului, restanțele la plată, care la caz reprezintă diferența de curs pentru anul 2014, precum și descifrările acestora, pe îndelete, ca parte componentă a facturii fiscale.

Așadar, instanța de recurs remarcă că, ordinele de plată anexate la referința SRL „Caravita Co” nu au relevanță în speța dedusă judecătii, deoarece acestea se referă la plata în avans, în baza altor contracte încheiate în anul 2015, între agenții economici, și nu în baza contractului din 2014.

În această ordine de idei este cert că omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, indică direct la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

La caz, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt și de drept, care, este diferită de la caz la caz.

În atare situație, având ca bază dispoziția art. 118 alin. (5) CPC, care acordă instanței judecătorești (judecătorului) dreptul de a propune părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor, instanța, întru stabilirea unor fapte, urma să propună părților prezentarea înscrisurilor necesare în original sau în copii autentificate în modul stabilit.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite pricina spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecători.

În conformitate cu art. art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Imexagro”.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imexagro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Caravita Co” cu privire la încasarea sumei cu titlu de diferență de curs și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Valentina Clevadi

judecători

Iuliana Oprea

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Ion Druță